

פרוטוקול מס' 27/ג

מישיבת ועדת-הכנסת ביום שלישי, כ"ה
באדר ה'ש"ד - 30.3.1954 - בשעה 9.00

נ ר כ ח ד: ז. שפר - סגן יו"ר הכנסת.

חברי-הוועדה:

ד. בר-רב-האי - היו"ר
י. אורי
ב. אידלסון
ע. איכילוב
א. ברמן
ש. בבה
א. וילנסקה
סאלח חסן ח'ניפס
ע. מימון
מ. נורוק
א. רוזאל-נאור
ר. פלדמן
ב. קמין
י. רפאל

מוזמנים:

י. גורי - יו"ר ועדת-הכספים.
י. בדר - חבר ועדת-הכספים.
א. ציזלינג - חבר ועדת-הכספים.
ג. קיטרון - יועץ משפטי לוועדת-הכספים.
ס. רוזטי - מזכיר הכנסת.
א. צידון - סגן מזכיר הכנסת.

ח ס ר ד:

סיף אדין אלזועבי
ב. אזניה
ס. ארם
ש. גרידי
י. הררי
ק. כהנא
ש. לורנץ
א. סטופ
ר. צברי

- סדר-היום: א. שאלה שנתעוררה בוועדת-הכספים בשעת הדיון בחוק התקציב
2 - 3 עמ'
ב. הדיון בתקציב הבטחון
3 - 5 "
ג. ערעור על החלטות הנשיאות בקשר להצעות לסדר-היום שלא הוכרה דחיפותן
6 - 7 "

א. שאלה שנמעוררה בוועדת-הכספים בשעת הדיון בחוק התקציב:

י. גורי - יו"ר ועדת-הכספים: חבר-הכנסת ציזלינג הציע בוועדת-הכספים בשעת הדיון בחוק התקציב, לקבוע סעיף קובע שאם יתברר שסמ-ההכנסה הנגבה מסכירים עולה על 30% יוחזר להם ההפרש, והוא ייחשב שמקדמה על חשבון סמ-ההכנסה שישולם בשנה הבאה. הדעה הכללית בוועדה, אם כי העניין לא הוצא להצבעה, היתה, שאין מקום להצעה זו בחוק התקציב, אלא בחוק סמ-הכנסה ואפשר יהיה להציעו בשעה שידונו בתיקונים לחוק סמ-ההכנסה, שיוצעו כעסר זמן-מה.

א. ציזלינג:

אני מסתמך בהצעתי זו על שני תקדימים:
1. חוק מלווה חובה (מס רכוש); 2. חוק התקציב משנה שעברה, שבו גם כן הצעתי את אותה הצעה, אם כי בנוסח שונה במקצת.
חוק מלווה חובה (מס רכוש) קובע סכום של 45 מליון ל"י, וכתוב שם שאם יתברר שהסכום הזה יהיה קטן, ישתנו השעורים בדיוק אותו הדבר אני מציע כאן.

בשנה שעברה הצעתי אותה הצעה והיתה לי הסתייגות שנימקתי אותה, היא יכלה גם להתקבל. ועל תקדים זה אני מסתמך כאשר אנש מציע את הצעתי.

י. ברר:

אינני נכנס כרגע לעצם העניין - אם התיקון הוא טוב או רע. בהצעה זו יש שינוי של חוק סמ-ההכנסה, ועל-כן אין לה מקום בחוק התקציב. אפשר להציעה בשעת הדיונים בתיקון לחוק סמ-הכנסה. הבעיה העומדת בפנינו אינה אם מותר להציע תיקונים לאומדן של התקציב, אלא אם מותר להציע בדרך-כלל הצעות כאלו שיש בהן משום תיקון של חוקים אחרים, ולא של חוק התקציב. אם נקבל הצעה זו, נוכל להכניס לחוק התקציב תיקונים של כל החוקים במדינה,

אשר לתקדים, שעליו מסתמך חבר-הכנסת ציזלינג. אין כאן כל תקדים, מכיון שמה שהיה בשנה שעברה לא בא כתוצאה מחילוקי-דעות והכמעה של היושב-ראש בין שתי דעות. אין דנה בשאלה זו ועדת-הכנסת בשנה שעברה והיתה מקבלת החלטה לכאן או לכאן - היה מקום לומר שיש תקדים. אך לא כן במקרה דידן.

ג. קייטרון:

יו"ר ועדת-הכספים יסכים אתי שכמעט שלא היה דיון בחוק התקציב שלא הוצעו הצעות שאני טענתי עליהן, כי הן חורגות ממסגרת התקציב. אך יו"ר ועדת-הכספים, מחמת הזמן שדחק, היתר על הבאת השאלות שנמעוררו לוועדת-הכנסת, וההסתייגויות נדשמו והובאו לכנסת. אף-על-פי שאני מתקשה לוותר על עמדותי, אני מסכים להענות לבקשת יו"ר ועדת-הכספים, כי הזמן אינו מרשה להתחיל בבירורים. אך לא יתכן לקבוע, כי משום שלא היה זמן להביא שאלה מסוימת לוועדת-הכנסת, והיא לא הכריעה בה, יאפך הדבר לתקדים. ואני שמח, שהפעם לא ויתר חבר-הכנסת ברר על עמדתו והביא את השאלה לכאן.

אשר לחוק מלווה חובה (מס רכוש) שעליו מסתמך חבר-הכנסת ציזלינג - הרי ההוכחה היא הפוכה. מכאן ברור שיש להכניס את התיקון שהוא מציע לחוק סמ-ההכנסה ולא לחוק התקציב, כי אופן הבחינת השיעורים נקבעים בחוק עצמו ולא בחוק התקציב.

בהזדמנות-זו עלי לומר, כי מבחינה משפטית אין לחוק אומדן ההכנסות כל ערך. זהו חומר אינפורמטיבי ותו לא, כי אם למשל אומדן ההכנסות קובע סכום מסוים שיכנס לקופת המדינה מקנסות שיוטלו על-ידי שופטים - האם, במקרה שהסכום הזה יבנה לקני תום השנה, יפסיקו השופטים להטיל קנסות על אנשים, וישלחו אותם למאסר במקום זה?

אין חוק שאין לו קשר לתקציב, ואם נתקבל הפעם הצעתו של חבר-הכנסת ציזלינג, הרי בשנה הבאה, ייכללו בחוק התקציב תיקונים לכל החוקים במדינה. הוא יוכל להציע את הצעתו בשעת הדיונים בתיקון חוק סמ-ההכנסה.

א. ציזלינג:

אני מבקש מאת ועדת-הכנסת לדון בענין זה, כאילו נתקבלה אתמול הסתייגותי שגובים סכומים מסוימים משכירים, עצמאיים וחברות. איש לא ערער על הצעתי זו. אני איני מציע לשנות חוקים, אלא לזקוף את ההפרש שיווצר לטובת מקדמה על חשבון השנה הבאה, ולנכות אותה מן המסים של השנה הבאה. אין לי מקום אחר להציע הצעה זו. אינני יכול להציעה בחיוך בחוק מס-ההכנסה מכיון ששם לא נקבעו כל סכומים, ואילו בחוק מלווה חובה (מס דכוש) נקבעו סכומים. המקום המתאים להצעתי הוא בחוק התקציב.

י. גורי:

אין כל הגיון לקבל הצעה זו, משום שפירושו של דבר, כי הכנסת קובעת סייגים מסוימים לגבי חוק, מבלי לשנות את החוק, ובשעה שהחוק עומד בניגוד גמור לחלוקה שהכנסת רוצה להכניס בו. אם תתקבל הצעתו של חבר-הכנסת ציזלינג יהיה צורך להכפיל את המנגנון של מס-הכנסה לטיפול בכל הדברים האלה.

אני מודה, שכאשר אנחנו נמצאים במצב ללא מוצא, כאשר אנחנו מסיימים דיון ב-12 בלילה, ואין אפשרות לכנס את ועדת הכנסת, אנו מסכימים לדבר שהוא יוצא-דופן. אבל הפעם נמצאנו במצב יותר טוב, ועל-כן הבאנה את השאלה לוועדת-הכנסת.

ה צ ב ע ה

בעד הצעת א. ציזלינג - 12
נגד - 2

ה ו ח ל ט

במסגרת חוק התקציב אין מקום להצעתו של חבר-הכנסת א. ציזלינג בקשר למס-הכנסה.

ב. הדיון בתקציב הבטחון:

י. גורי:

אנו מבקשים מאת ועדת-הכנסת לפרש את החלטה בנוגע לדיון בתקציב הבטחון, אשר לפיה הוא ידון כולו, בקריאה ראשונה, שניה שלששית בוועדת-הכספים. לחברי-הכנסת ציזלינג וברד יש הסתייגויות לסעיף זה, ונתעוררה שאלה אם יש לאפשר להם להביא את הסתייגויותיהם למליאת הכנסת ואם לאו. לוועדת-הכספים אין כל דעה בענין זה.

א. ציזלינג:

תקציב הבטחון מורכב משני חלקים: יש תקציב גלוי, שחלקו מכסה את האדמיניסטרציה של משרד הבטחון, וחלקו מוקדש לבטחון, וישנו חלק בלתי-גלוי. אין זאת אומרת שאין הסתייגויות אפשריות למדיניות משרד הבטחון. תמיד ניתנה לנו אפשרות להגיש הסתייגויות כאלו בשעת הדיון בתקציב, מאז היות הכנסת ועד היום.

י. ברר:

ברור, שנשמור על סודות צבאיים, ואני מקווה שאין חושדים בנו, שלא נשמור.

שנית, לא יתכן להביא ענין להצבעה בכנסת, מבלי

לקיים בו תחילה דיון.

ג. קיטרון:

חבר-הכנסת ציולינג אמר שיש תקציב משרד הבטחון ותקציב הבטחון. אך אין הדבר כן. חוק התקציב קובע:

"ועדת-הכספים של הכנסת, על פי הצעת הממשלה, תחליט על חלוקת הסכום שהוקצב בסעיף הוצאה 06 "משרד תקציבים מיוחדים" ותקבע את הסכומים שיוקצבו ממנו -

- (1) לתקציב הבטחון;
- (2) לרזרבה מיוחדת.

ב. הסכום שיוקצב לפי סעיף קטן (א) לתקציב הבטחון ביחס עם הסכום המוקצב בסעיף הוצאה 06 "משרד הבטחון" ייקרא להלן "תקציב הבטחון";

ז.א. שיש תקציב בטחון אחד, והוא מורכב משני חלקים.

היו"ר ד. בר-רב-האי:

ההחלטה שוועדת-הכנסת קיבלה באה לאור הנסיון של השנים הקודמות. היא החליטה שתקציב הבטחון, על כל חלקיו, יהיה נדון בקריאה ראשונה, שנית, ושלישית בוועדת-הכספים. ז.א. שכל ההצעות האלטרנטיביות וכל ההסתייגויות תוצבענה בוועדת-הכספים ולא במליאת הכנסת.

י. גורי:

אני מבקש מאת ועדת-הכנסת לתת את דעתה על הצורך להכניס בהירות במונחים. בתקציב מופיע משרד הבטחון בסכום של 50 מליון ל"י - וחלקו של המשרד בסכום זה הוא קטן מאד. בשעת הדיון יש לקחת בחשבון את האלמנט הזה, שעלול להכניס אי-הבנה לעתיד לבוא.

י. הפאל:

א. אין שני תקציבים בתקציב הבטחון. הוא כולל גם את התקציב משרד הבטחון - אבל התקציב הוא אחד.

ב. אם אתה מוציא חלק מתקציב זה ומגלה אותו - חלק זה שמוטר לצללות - אתה מגלה את החלק השני. כל הכוונה של העברת הדיון לוועדת-הכספים, היתה למנוע את הפרסום.

ג. אי-אפשר לתת עדיפות לחלק של הכנסת, על-ידי זה שתתן אפשרות למסתייגים לדבר, ואילו אלה התומכים בתקציב לא יוכלו להשיב, משום שאין לגלותו.

ב. אידלסון:

האמת היא, שעל-ידי זה שוועדת-הכספים איפשרה לחבריה להסתייג במליאת-הכנסת לסעיפים של תקציב הבטחון, הושמעו דברים בלתי-אחראיים בכנסת. וצורך חבר-הכנסת רפאל באסרו, שאם ניתנת אפשרות להסתייג, הדי בשללת אפשרות מן היו"ר להשיב, כי הוא לא יוכל לגלות את הנימוקים לתמיכתו בתקציב. החלטת ועדת-הכנסת שתכוונה למנוע דיון בכנסת.

א. וילנסקה:
הכנסת צריכה להצביע על התקציב - אחרת אין לו כל תוקף. הצעה זו שוללת את האפשרות מחברי האופוזיציה להציע הצעות אולטרנטיביות לכנסת, ולנמק אותן, לפני ההצבעה. לא יתכן להצביע רק בעד או נגד הצעות הממשלה, ויש להביא להצבעה גם את ההצעות האולטרנטיביות, של אלה מבין חברי הכנסת אשר אינם נמנים על הקואליציה.

א. רזיאל-נאור:
הגישה לתקציב הבטחון מוטעית, משום שהממשלה בעצמה פירסמה את תקציב משרד הבטחון, בספר דברי ההסבר, שבו מופיעים מספרים על העצברים וחלוקתם לדרגות ומקצועות.

התקציב כולל את תקציב משרד הבטחון, ויש הסתייגויות למדיניות משרד זה. לא יתכן להביא את התקציב הזה להצבעה, מבלי לקיים בו דיון. ישנם דברים רבים שאין בהם משום גילוי סודות צבאיים, ועליהם יש לדבר במליאת הכנסת. כשם שסומכים על יושבי-ראש הוועדות שלא יגלו סודות, כן לא יגלו אותם חברי-הוועדה.

א. ברטן:
לא יתכן שלא יהיה דיון ולא תהיה הצבעה בתקציב הבטחון במסגרת פרלמנטרית רגילה. אם לא תתקיים בכנסת הצבעה על תקציב הבטחון - לא תהיה תקציב בטחון. בשנה שעברה נתקיים דיון והיו הצבעות על תקציב הבטחון, על מדיניות משרד הבטחון - ואנו תובעים שגם השנה תנתן לנו זכות זו.

ד. פלדמן:
במקום שנתקיימה הקריאה הראשונה צריכה להתקיים גם הקריאה השלישית. אינני יכול להצביע בקריאה שלישית על ענין שלא שמעתי אותו בקריאה ראשונה. אני מציע לעבור לסדר-היום ולהחליט שהחלטת ועדת-הכנסת בענין הדיון בתקציב הבטחון שרירה וקיימת.

ש. בבה:
כל זמן שאין הפרדה מוחלטת בין תקציב הבטחון לבין תקציב משרד הבטחון - קיימת החלטת ועדת-הכנסת בקשר לדיון בתקציב זה. ועדת-הכספים תדון בכל הקריאות בתקציב הבטחון, ועל הסכום הגלובאלי תצביע הכנסת.

ה ד ו ח ל ט

פירושה הנכון של החלטת ועדת-הכנסת הוא, שכל הדיון בתקציב הבטחון, על כל חלקיו, יתנהל אך ורק בוועדת-הכספים. בפני ועדת-הכספים אפשר להביא הצעות אולטרנטיביות והסתייגויות וכל הדיון מסתיים רק בוועדת הכספים.

ג. ערעור על החלטת הנשיאות בקשר להצעות לסדר-היום שלא הוכרה דחיפותן:

ז. שפר - סגן יו"ר הכנסת: הערה פורמאלית: אם נקבע כי הנשיאות צריכה להביא את הערעור על החלטתה - עליה לקבל תחילה את הערעור. אין היא יכולה להביאו בטלם הגיע אליה.

בדרך-כלל ישנם דברים שהנשיאות אינה יכולה להחליט עליהם אם הם בגדר של הצעה לסדר-היום ואם לאו, וועדת הכנסת תצטרך פעם לתת את דעתה על שאלה זו.

ועדת-הכנסת החליטה בשבוע שעבר כי הכנסת תקיים ישיבותיה עד ל-8 באפריל. השבוע עלינו לסיים את התקציב, ואין אנו יכולים לדון בכל ענין אחר, כי התקציב קצוצו כדרכים מתאריך מסוים.

גם אם תקבל הצעתם של חברי-הכנסת וילנסקה וברמן לדון במעצרים של המפגינים נגד בואו של פרנץ ביהם, הרי היא תועמד בסדר-היום של הכנסת, ואין לדעת מתי הכנסת תדון בה, ועל-כן לא תהיה תועלת רבה בהעלאת הענין. מסיבות אלו - עומס העבודה של הכנסת, ואי-היעילו שבהעלאת ההצעה - דחינו את דחיפותה.

א. וילנסקה:

לפני שבועיים הצענו הצעות דחופות בקשר לבואו של שליח הממשלה הניאו-נאצית ביהם. הצעות אלו נדחו. בינתיים נתקיימו אספות מחאה בחלקים רבים של הארץ. אחת מהן בירושלים, ובה נאסו כמה מתושבי ירושלים נגד בואו של פרנץ ביהם ונגד זיונה של גרמניה. האספה עברה בקטש והקהל נתפזר. כעבור יומיים הופיעה המשטרה בביתם של הנואסים ועצרה אותם, והם מוחזקים במעצר למעלה משבוע ימים, ודורשים מהם סביעת אצבעות, כאילו היו גנבים.

על-כן, אגב רואים ענין זה כדחוף, ויש להעלותו באופן דחוף על סדר-יומה של הכנסת.

א. ברמן:

חברי-ועדת-הכנסת חייבים לחשוב ברצינות על מה שקרה כאן. בא נציג הממשלה הניאו-נאצית ומקבלים אותו במסיבות וחגיגות בהשתתפותם של חברי-כנסת ופקידי ממשלה גבוהים. וזאת בשעה שבגרמניה המערבית משחררים את פושעי המלחמה הנאצים, ובשעה שבנידת ישראל עוצרים את אלה המוחזקים נגד בואו של ביהם ונגד החייאתו של הוורמאכט. זוהי הדרדרות במדרון, ועל-כן יש לדון בענין זה באופן דחוף בכנסת.

י. רפאל:

הייתי יכול להבין אילו חברי-הכנסת ברמן ווילנסקה היו עומדים על הדחיפות של הנוסחה הראשונה שביקשו להעלות בכנסת, כי אז הייתי רואה בזה ענין פוליטי. אך הפעם, לאחר מעצרים של כמה מן הנואסים באספת העם, אינני מבין מה התועלת שבהצעתם. במקרה שהצעתכם תקבל והיא תועמד בסדר-היום בכנסת, הרי הדיון בה לא יתקיים אלא לאחר הפגזא, ואז מה התועלת שאתם מביאים על-ידי-כך לחבריכם העצורים? ואם הכנסת תדחה את הצעתכם - הרי שוב אין בכך מן התועלת בשבילם. אם אתם מתכוונים לטובת הענין, עליכם לפנות לשר המשטרה ולשאול אותו, אם הוא יגיש נגדם משפט או לא. במקרה שישב באופן שלישי, אתם יכולים, כחברי הכנסת, לבקש את שחרורם בערבות. כמוכן, כל זה מדובר, אם כוונתכם היא למנוע את מעצרים של אנשים חפים מפשע.

היו"ר ד. בר-דב-האי:

אם הנימוק הוא מעצר בלתי-חוקי, הרי פתוחות בפניכם כל הדרכים המשפטיות הרגילות.

בדרך-כלל יש להזהר מהתערבות של הכנסת בענינים שאפשר למצוא להם פתרון בדרך משפטית רגילה, והנשיאות נהגה נכון במקרה זה.

ערעור על החלטות הנשיאות
בקשר להצעות לסדר-היום שלא
הוכרה דחיפותן.

ה ר ח ל ט

לאשר את החלטות הנשיאות שאין להכיר
דחיפות ההצעות לסדר-היום של חברי-
הכנסת א. וילנסקה וא. ברטן בקשר
למעצרו של המפגינים נגד בואו של
פרנץ ביהם.

הישיבה נועלה בשעה 10.30